

СРІШОВА Людмила
д-рка пед. наук, доцентка,
заступник директора з науково-експериментальної
роботи Інституту професійної освіти НАПН України
Київ, Україна

ПІДГОТОВКА ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ШКОЛИ ДО ЗДІЙСНЕННЯ КОНСУЛЬТУВАННЯ З МОЛОДІЖНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Анотація. Представлено основні шляхи вдосконалення підготовки педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти до реалізації консультування майбутніх фахівців з молодіжного підприємництва: у процесі професійної підготовки майбутніх педагогів професійної школи, завдяки реалізації підвищення кваліфікації педагогічних працівників і в міжкурсовий період, шляхом самоосвіти.

Ключові слова: професійна освіта, консультування з молодіжного підприємництва, заклади професійної (професійно-технічної) освіти, освітні програми.

TRAINING OF VOCATIONAL SCHOOL TEACHERS FOR YOUTH ENTREPRENEURSHIP CONSULTING

Abstract. The main ways of improving the training of pedagogical workers of professional (vocational and technical) education institutions for the implementation of counseling of future specialists in youth entrepreneurship are presented: in the process of professional training of future teachers of a vocational school, thanks to the implementation of professional development of pedagogical workers and in the inter-course period, through self-education.

Keywords: professional education, youth entrepreneurship consulting, professional (vocational and technical) education institutions, educational programs.

Зважаючи на зростання спричиненого війною рівня безробіття серед молоді, майбутній кваліфікований робітник має бути здатним не лише до виконання визначених професійними та освітніми стандартами функцій як найманий працівник державного чи приватного підприємства, але й бути готовим до самозайнятості шляхом відкриття й ведення власної справи [3–5].

Таким чином, очевидно є необхідність організації в закладах П(ПТ)О консультування здобувачів освіти з молодіжного підприємництва. Водночас реалізація цих амбітних планів на практиці зустрічається з багатьма вже традиційними для вітчизняної системи освіти проблемами, пов'язаними з підготовкою кадрів для реалізації ідеї, її науково-методичним супроводом, обґрунтуванням ефективних форм впровадження педагогічних інновацій та пошуком джерел фінансування [1; 5; 9].

Серед педагогічних умов ефективної організації консультування з молодіжного підприємництва важливе місце посідає підвищення професійної майстерності педагогів, покликаних реалізовувати в закладах П(ПТ)О завдання підготовки майбутніх фахівців до підприємницької діяльності. Ця проблема може бути вирішена на трьох рівнях: у процесі професійної підготовки майбутніх педагогів професійної школи (через залучення представників закладів П(ПТ)О до оновлення змісту освітньо-професійних (ОПП) та освітньо-наукових програм (ОНП) підготовки здобувачів вищої освіти); завдяки реалізації підвищення кваліфікації педагогічних працівників та в міжкурсовий період (участь у наукових масових заходах, залучення до експериментальної діяльності всеукраїнського та регіонального рівнів); шляхом самоосвіти.

Аналіз діючих в Україні освітніх програм з підготовки педагогічних працівників для системи професійної освіти дав змогу з'ясувати, що здебільшого ні мета, ні характеристики цих освітніх програм не передбачають безпосередньої підготовки майбутніх педагогів професійної школи до організації кар'єрного консультування чи

консультування з молодіжного підприємництва [6, с. 61-62]. Більшість освітніх програм не містять також програмних результатів чи загальних компетентностей, безпосередньо орієнтованих на реалізацію здобувачами вищої освіти в своїй майбутній професійній діяльності консультативної діяльності з підготовки учнів до підприємницької діяльності. Отже, сучасні освітні програми підготовки майбутніх педагогів професійної школи варто оновити з урахуванням існуючого запиту системи професійної освіти на педагогів, здатних здійснювати консультування здобувачів освіти з молодіжного підприємництва.

Існує також проблема підготовки педагогів, які вже працюють в закладах П(ПТ)О до реалізації консультування з молодіжного підприємництва. З аналізу освітніх програм, за якими вони готувалися, очевидно, що на практиці вони матимуть проблеми з реалізацією завдань консультування з молодіжного підприємництва. Компенсувати брак необхідних для цього знань покликані курси підвищення кваліфікації психологів і соціальних педагогів закладів П(ПТ)О, а також викладачів економіки і правознавства, до програм яких потрібно включати відповідні модулі: особливостей психологічного консультування здобувачів професійної освіти з підготовки до відкриття власної справи; юридичного консультування з питань функціонування молодіжного підприємництва в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення економіки країни; бізнес-консультування з питань ведення власного бізнесу в умовах війни. Питання підготовки молоді до підприємництва можуть також бути включені до програм підвищення кваліфікації й інших педагогів закладів П(ПТ)О, які, наприклад, викладають історію (додавши інформацію про історичні віхи розвитку українського підприємництва, відомі історичні постаті українських підприємців) та українську й зарубіжну літературу (включивши до програм аналіз українських та зарубіжних творів про життя й діяльність відомих підприємців, аналіз описаних у творах шляхів створення власного бізнесу, морального вибору підприємця, соціальної відповідальності тощо) [8; 9].

Для покращення комунікації педагогів з метою обміну досвідом, підвищення кваліфікації, популяризації діяльності існуючих у закладах П(ПТ)О центрів кар'єри і кращих практик здійснення консультування з молодіжного підприємництва керівникам закладів П(ПТ)О варто посилити технічну і фінансову підтримку діяльності офіційних сайтів закладів освіти та сайтів центрів кар'єри (чи інших структурних підрозділів), які забезпечують кар'єрне та бізнес-консультування учнів. Очевидно потребує уніфікації архітектура цих сайтів (чи вебсторінок), що значно спростить ознайомлення відвідувачів з представленими на них матеріалами. Логічно створити окремі сторінки для всіх видів консультативної діяльності (психологічної, юридичної, кар'єрної та підприємницької).

Підвищенню професійної майстерності і самоосвіти педагогічних працівників закладів П(ПТ)О, зокрема щодо організації та проведення консультування з молодіжного підприємництва, сприяє також участь закладів П(ПТ)О в інноваційній освітній діяльності з питань розвитку в молоді кар'єрної та підприємницької компетентності. Це згуртовує педагогічні колективи, зумовлює зростання науково-методичного рівня педагогів, зміцнює їх авторитет та імідж експериментальних закладів освіти; стає для педагогів-практиків стимулом до здійснення науково-дослідницької діяльності, написання й захисту кандидатських і докторських дисертацій, подальшого розвитку наукової кар'єри; забезпечує підвищення ефективності консультування здобувачів освіти з молодіжного підприємництва.

Список використаних джерел:

1. Alieksieieva, S., Yershova, L., Kravets, S., Lapshyna, O., & Odnoroh, H. (2021) Self- education and self-management to develop entrepreneurship competence in future professionals. *SHS Web of Conferences*, 104, 03002. <https://doi.org/10.1051/shsconf/202110403002>
2. Алексеева, С. В., Базиль, Л. О., Байдулін, В. Б., Гриценко, І. А., Єршова, Л. М., Орлов, В. Ф., & Сохацька, Г. М. (2021). *Основи економічної грамотності та підприємництва: навчальний посібник*. Полісся.
3. Алексеева, С. В., Базиль, Л. О., Байдулін, В. Б., Гриценко, І. А., Закатнов, Д.

О., Єршова, Л. М., Орлов, В. Ф., & Сохацька, Г. М. (2021). *Підприємницька компетентність майбутніх фахівців: методичний посібник*. Житомир: «Полісся».

4. Алексєєва, С., Базиль, Л., Байдулін, В., Ваніна, Н., Єршова, Л., Закатнов, Д., Орлов, В., & Радкевич, О. (2019). Основи інноваційного підприємництва: програма навчальної дисципліни для закладів професійної (професійно-технічної) освіти. *Професійна освіта*, 2(83), 33–35.

5. Базиль, Л.О., Байдулін, В.Б., Гриценко, І.А., Єршова, Л.М., Орлов, В.Ф., Савченко, М.О., & Теловата М.Т.; Тітова О.А. (ред.) (2022). *Підготовка майбутніх кваліфікованих робітників до молодіжного підприємництва: довідник*. Київ: Інститут професійної освіти НАПН України, с. 41-45.

6. Єршова Л. Підготовка майбутніх педагогів професійної школи до організації в закладах професійної (професійно-технічної) освіти консультування з молодіжного підприємництва. *Інноваційна професійна освіта. Випуск 5(6). Модернізація освітніх програм підготовки здобувачів вищої освіти в контексті глобальних і національних викликів: матеріали V Всеукраїнського науково-практичного семінару (31 жовтня 2022 р.)*. Київ: IPO НАПН України, 2022, с. 61-70.

7. Єршова, Л. (2015). *Трансформація виховного ідеалу у вітчизняній теорії і практиці (XIX – початок XX століття)*. Доктор наук. Житомир: Житомирський державний університет імені Івана Франка.

8. Єршова, Л.М., Сохацька, Г.М., Шевчук, Л.І., Шамралюк, О.Л., Русланова, Т.О., & Горенкова, О.І. (Ред-и). *Підготовка до підприємницької діяльності: збірник авторських розробок*. Житомир: Полісся, 2021.

9. Єршова, Л.М., Шевчук, Л.І., & Шамралюк, О.Л. (2022). *Інноваційна професійна освіта. Випуск 2(3). Формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників до підприємницької діяльності: матеріали експерименту всеукраїнського рівня (2019-2021)*. Київ: IPO НАПН України.